

ไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยขั้นสุดยอด...

ธุรกิจที่พึ่งพิงแรงงานสัดส่วนสูงเสี่ยงขาดแคลนแรงงาน

CURRENT ISSUE

Vol.30 No.3453 5 กุมภาพันธ์ 2567

● ไทยกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร โดยมีการคาดการณ์ว่าราวปี 2572 ไทยจะกลายเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศแรกในเอเชียที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมสูงวัยขั้นสมบูรณ์ (Aged society) ไปสู่สังคมสูงวัยขั้นสุดยอด (Super-aged society)¹ โดยการเปลี่ยนผ่านของไทยใช้เวลาเพียงแค่ 8 ปีเท่านั้น ซึ่งใกล้เคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว ขณะที่ ไทยอาจยังไม่ได้มีความพร้อมรับมือกับสังคมสูงวัยเทียบเท่าประเทศเหล่านี้ (รูปที่ 1)

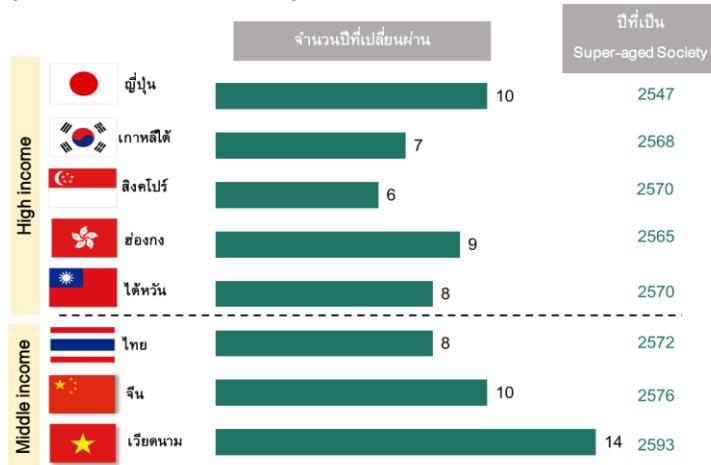

Itsarawadee Hema

Researcher

itsarawadee.h@kasikornresearch.com

รูปที่ 1 ระยะเวลาเปลี่ยนผ่านไปสู่ Super-aged society ของประเทศต่างๆ ในเอเชีย

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูล Estimates และการคาดการณ์แบบ Medium variant

ที่มา: UN ข้อมูลคาดการณ์ ณ ปี 2565, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

● สาเหตุการเข้าสู่สังคมสูงวัยขั้นสุดยอดของไทยเป็นผลมาจาก 2 ปัจจัยหลัก

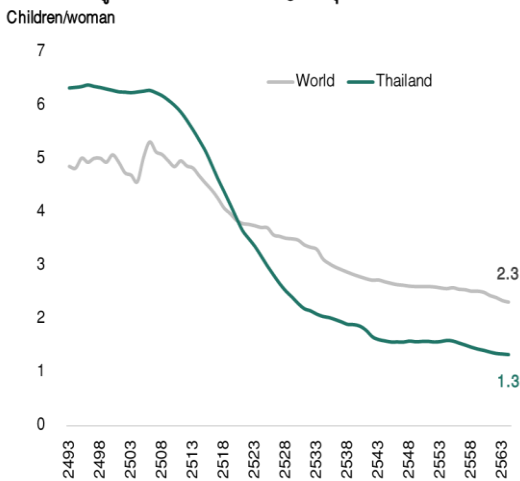
- 1) นโยบายคุมกำเนิด และค่านิยมที่คนต้องการมีบุตรน้อยลง ส่งผลให้อัตราการเจริญพันธุ์ของไทยลดลงต่อเนื่อง และอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก (รูปที่ 2)
- 2) จำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยกว่าจำนวนคนเสียชีวิต ส่งผลให้ฐานประชากรสูงวัยเพิ่มมากกว่าฐานประชากรโดยรวม (รูปที่ 3)

¹ Aging society: มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

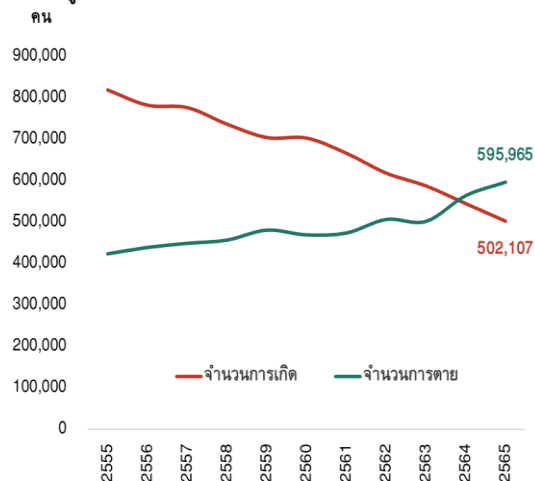
Aged society: มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

Super-aged society: มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

รูปที่ 2 อัตราการเจริญพันธุ์ลดลงต่อเนื่อง

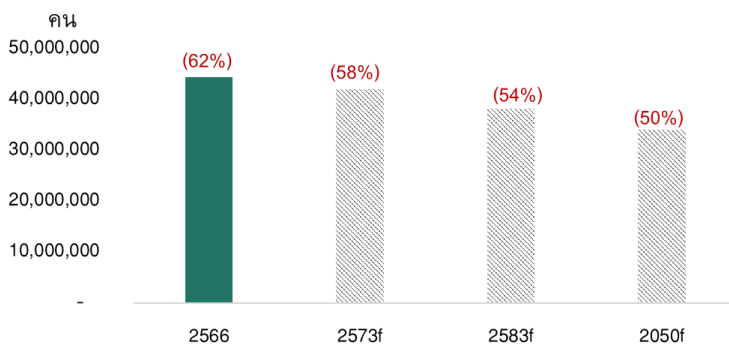
รูปที่ 3 จำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยกว่าจำนวนคนเสียชีวิต

ที่มา: UN ข้อมูลคาดการณ์ ณ ปี 2565, กรมการปกครอง และสำนักงานสถิติแห่งชาติ, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

- โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป ทำให้ภาคธุรกิจมีแนวโน้มจะยิ่งเผชิญความท้าทายจากการขาดแคลนกำลังแรงงาน โดยอีกไม่ถึง 30 ปีข้างหน้า คาดว่าสัดส่วนกำลังแรงงานของไทย (อายุ 15-59 ปี) ต่อประชากรทั้งหมดจะลดลงจาก 62% ในปี 2566 เหลือเพียงราว 50% ในปี 2593 (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 สัดส่วนกำลังแรงงานของไทยมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง

หมายเหตุ: () แสดงสัดส่วนกำลังแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ต่อประชากรทั้งหมด

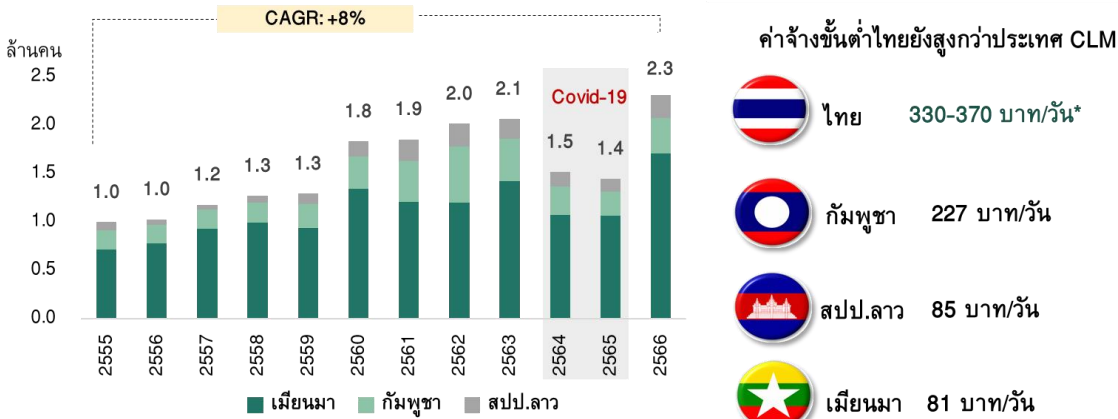
ที่มา: UN ข้อมูลคาดการณ์ ณ ปี 2565, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

- ทั้งนี้ หากพิจารณาโครงสร้างตลาดแรงงานไทยพบว่าประกอบไปด้วย แรงงานทักษะต่ำคิดเป็นสัดส่วนราว 82% (แรงงานภาคเกษตร แรงงานก่อสร้าง แรงงานในโรงงาน) แรงงานทักษะปานกลางราว 16.5% (แรงงานในภาคบริการ พนักงานขายสินค้า) และแรงงานทักษะสูงราว 1.5% (วิศวกร แพทย์ อาจารย์ วิชาชีพต่างๆ)²

² โครงสร้างตลาดแรงงานไทยระหว่างปี 2558-2565 อ้างอิงจากข้อมูลงานศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง พลวัตและความท้าทายของตลาดแรงงานไทย (เผยแพร่ ณ ก.ย. 2566)

● **ดังนั้น ความท้าทายด้านปริมาณจากการขาดแคลนกำลังแรงงานคงกระทบกับการจัดหาแรงงานทักษะต่ำ ซึ่งบางธุรกิจ เช่น ธุรกิจก่อสร้าง และธุรกิจบริการต่างๆ อาจรับมือการขาดแคลนแรงงานด้วยการพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวจากประเทศในกลุ่ม CLM (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา) สะท้อนจากจำนวนแรงงานจากทั้ง 3 ประเทศที่อยู่ในไทยเติบโตจากปี 2556 ที่ราว 1.0 ล้านคน ไปเป็นราว 2.3 ล้านคนในปี 2566 หรือโตเฉลี่ยต่อปีราว 8% (รูปที่ 5) จากไทยยังมีค่าแรงขั้นต่ำที่สูงกว่าประเทศเหล่านี้**

รูปที่ 5 จำนวนแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติที่เข้ามาทำงานในไทยยังคงเติบโต

ค่าจ้างขั้นต่ำไทยยังสูงกว่าประเทศ CLM

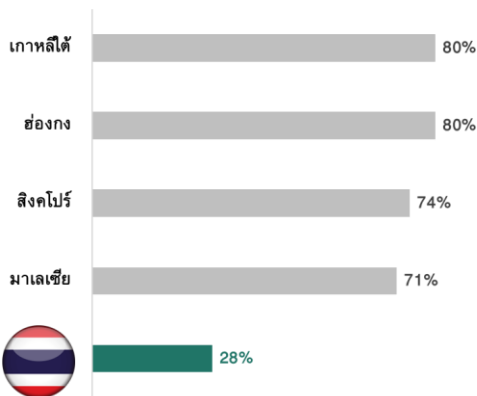
	ไทย	330-370 บาท/วัน*
	กัมพูชา	227 บาท/วัน
	สปป.ลาว	85 บาท/วัน
	เมียนมา	81 บาท/วัน

หมายเหตุ: เฉพาะแรงงานต่างด้าวมาตรา 59 ที่นำเข้าตาม MOU และพิสูจน์สัญชาติ/มติ ครม.
ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

หมายเหตุ: *ปรับครั้งล่าสุดมีผลบังคับใช้ 1 ม.ค. 2567
ที่มา: รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

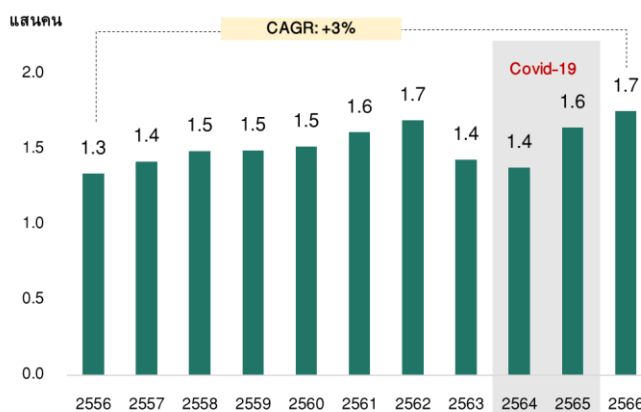
● **ขณะเดียวกัน ตลาดแรงงานไทยยังมีความท้าทายด้านคุณภาพจากแรงงานส่วนใหญ่ยังมีทักษะไม่ตรงความต้องการของตลาด (Skills gap) รวมถึงจำนวนแรงงานทักษะสูงยังมีไม่เพียงพอ และยังมีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะด้านดิจิทัลต่ำกว่าอีกหลายประเทศ (รูปที่ 6) ส่งผลให้บางธุรกิจ เช่น ธุรกิจไฮเทคต่างๆ ต้องมีการนำเข้าแรงงานกลุ่มนี้ สอดคล้องกับจำนวนการนำเข้าแรงงานข้ามชาติทักษะสูงเฉลี่ย 10 ปีย้อนหลัง (ปี 2556-2566) ที่ยังขยายตัวเฉลี่ยต่อปีราว 3% (รูปที่ 7) และคาดว่าความต้องการจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกตามการเร่งผลักดันอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพใหม่**

รูปที่ 6 สัดส่วนแรงงานต่อประชากรที่มีทักษะดิจิทัลของไทยยังต่ำกว่าประเทศอื่น

ที่มา: รายงานของ The International Institute for Management Development (IMD) ในปี 2563, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

รูปที่ 7 การนำเข้าแรงงานข้ามชาติทักษะสูงยังขยายตัวตามความต้องการที่เพิ่มขึ้น

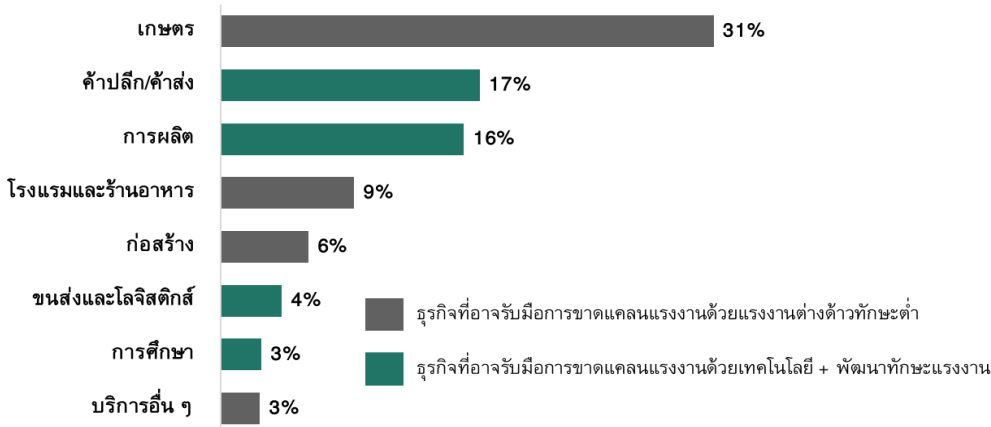

หมายเหตุ: แรงงานข้ามชาติทักษะสูงประกอบด้วย กลุ่มทั่วไป + กลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
ที่มา: สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

● **ซึ่งไปข้างหน้า การดึงดูดแรงงานข้ามชาติทักษะสูงคงขึ้นอยู่กับว่าไทยจะสามารถจุด
ใจการลงทุนต่างประเทศและมีนโยบายสนับสนุนการเข้ามาทำงานของชาวต่างชาติใน
ไทยที่แข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้เพียงใด** เช่น สิงคโปร์มีการให้สิทธิการเป็นพลเมือง
แก่แรงงานทักษะสูง และส่วนลด/ผลประโยชน์ด้านภาษีให้ต่างชาติมาลงทุนได้ จีนมี
ภาษีอัตราพิเศษให้แรงงานทักษะสูง และโครงการดึงดูด Talent จากทั่วโลก เป็นต้น

● **ศูนย์วิจัยกสิกรไทยมองว่า การขาดแคลนแรงงานจะยิ่งรุนแรงขึ้นในช่วงข้างหน้า
และจะกระทบต่อธุรกิจที่มีสัดส่วนการใช้แรงงานต่อจำนวนกำลังแรงงานทั้งหมดสูง (รูป
ที่ 8) โดยเฉพาะในภาคเกษตร (31%) และภาคบริการต่างๆ เช่น ธุรกิจโรงแรมและ
ร้านอาหาร (9%) และธุรกิจก่อสร้าง (6%) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจาก
การเป็นสังคมสูงวัยคงทำให้ธุรกิจเหล่านี้จะต้องหันไปพึ่งพิงแรงงานต่างด้าวทักษะต่ำ
จากประเทศเพื่อนบ้านในสัดส่วนที่มากขึ้น ขณะที่ บางธุรกิจ เช่น ธุรกิจค้าปลีก/ค้าส่ง
(17%) และธุรกิจการผลิต (16%) ที่สามารถแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยีได้จะต้อง
พิจารณาถึงโอกาสในการนำหุ่นยนต์/นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ควบคู่ไปกับการยกระดับผลิตภาพ/ทักษะแรงงานไทยให้เท่าทันเทคโนโลยีที่มีการ
พัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง**

รูปที่ 8 สัดส่วนการใช้แรงงานต่อกำลังแรงงานทั้งหมด
แบ่งตามอุตสาหกรรม

ที่มา: Bank of Thailand ข้อมูล ณ ธ.ค. 2566, รวบรวมและวิเคราะห์โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีที่น่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสี่ยงใดๆที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

บริการทุกระดับประทับใจ